

Vesna Teršelić, upravnica Documente, Centra za suočavanje sa prošlošću

Odluke Tribunala predstavljaju korak unatrag

Koliko su nas odluke Tribunala u Hagu vratile u devedesete godine i može li se nakon njih pričati o povratku ili se mi nismo ni pomakli od tih problema?

Odluke Tribunala su korak unatrag u svim slučajevima u kojima za počinjene ratne zločine nije nitko osuđen jer žrtve i društva ostaju uskraćene za osjećaj pravde na djelu, same noseći teret nekažnjenih zločina. Izostanak sudskog epiloga usporava izgradnju povjerenja i otežava okretanje prema zajedničkoj europskoj budućnosti.

Koliko je odluka dobra za hrvatsko društvo? Može li se očekivati da će se zločini u Oluji procesuirati nakon povratka generala? Razlikuje li se u tom smislu situacija od one pred hapšenje i početak suđenja u Tribunalu?

Još ne mogu reći što odluka znači za hrvatsko društvo. Je li nam ta odluka pomaže u solidarnosti sa svim stradalima ili hrani pojednostavljene crno bijele slike rata u kojoj su na jednoj strani svi agresori a na drugoj svi žrtve? Hoće li za desetak godina u povijesnim udžbenicima ostati samo fotografija Vukovara razorenog od strane JNA i srpskih postrojbi ili će nekoliko stranica dalje biti i mjesta za fotografiju Srba koji nakon akcije „Oluja“ napuštaju Hrvatsku? Dobro je da ključni hrvatski političari i političarke uopće ne dovode u pitanje da su zločini počinjeni i inzistiraju na njihovom procesuiranju. Zbog izjava premijera Republike Hrvatske Zorana Milanovića i predsjednika Ive Josipovića odmah nakon izricanja presude rekla bih da sada ima političke volje za procesuiranje ratnih zločina u tijeku i nakon Oluje, koje prije nije bilo. Iz Državnog odvjetništva RH kao i Tužilaštva Republike Srbije uvjeravaju nas da intenziviraju istrage. No tek će okončanje suđenja za zločine u Gruborima¹ koje je u tijeku, te eventualno podizanje novih optužnica pokazati koliko ozbiljno radi pravosuđe. Tek će se pokazati koliko je prihvaćena potreba procesuiranja svih zločina. U istraživanju javnog mnijenja koje smo proveli 2006. godine 61% ispitanih smatralo je da treba procesuirati sve zločine bez obzira na to koje su nacionalnosti bili počinitelji i žrtve. Ne znam kakvi će odgovori biti 2016. godine.

Smatrate li da su se u ovoj buci nastaloj nakon oslobađanja ponovo izgubile žrtve?

Najveći su gubitnici svakako obitelji žrtava.

Šta bi države trebale uraditi da umanje njihovu bol?

Sve tri grane vlasti u Hrvatskoj i Srbiji trebaju ispuniti svoje civilizacijske obaveze prema žrtvama i konačno napraviti što je u njihovoj moći za ostvarenje prava na istinu, pravdu i obeštećenje. Na pravosuđu nije samo odgovornost za procesuiranje zločina t.j. za okončanje istraga podizanjem optužnica već i za kažnjavanje krivaca, jer podsjećam da je u Hrvatskoj podignuto više optužnica ali niti jedna presuda još nije pravomoćna. Pred izvršnom je vlasti u Hrvatskoj ostaje otvoreno pitanje političke odgovornosti za zataškavanje zločina od 1991. nadalje kao i za otežavanje povratka Srba, a u Srbiji pitanje distanciranja od politike Slobodana Miloševića. Zabrinjava što od izvršnih vlasti još uvijek nismo dobili odgovor na prijedlog iz civilnog društva za pokretanje inicijative za REKOM čiji je cilj utvrđivanje činjenica o svim žrtvama. Izvršna i zakonodavna vlast do sada se nisu ozbiljno bavile pitanjem priznavanja patnje i obeštećenja svih žrtava. U Hrvatskoj svima koji nisu dočekali sudski epilog kaznenih postupaka

¹ http://www.centar-za-mir.hr/index.php?page=article_sudjenja&trialId=147&article_id=48&lang=en

za ratne zločine i odlučili su tužiti Republiku Hrvatsku tražeći naknadu štete zbog ubijenih ili nestalih članova obitelji, prijeteći i naplata parničnih troškova! Vrijeme je da vlasti umjesto međusobnog optuživanja za progon Hrvata u 1991. i egzodus Srba u 1995. učine sve što mogu za pronalaženje posmrtnih ostataka nestalih, kažnjavanje počinitelja zločina i priznanje patnje svih žrtava.

Verujete li da je iza odluke o oslobađanju neka vrsta političkog pritiska i interesa?

Ne vjerujem.

U Srbiji se odluka između ostalog prihvatila kao rezultat velikog lobiranja od strane Hrvatske i Kosova pa se okrivljuju vlasti da sami nisu pridavali previše pažnje lobiranju za srpske interese. Da li su srpski interesi oslobađajuća presuda osuđenima i osumnjičenima sa srpske strane, uključujući Mladića i Karadžića?

Samo žalim što vlasti niti jedne post-jugoslavenske zemlje nisu učinile dovoljno ni kako bi se utvrdile činjenice o svim žrtvama ni kaznili počinitelji zločina. Srbija nije iznimka.

Smatrate li da je Haško tužilaštvo uradilo dobar posao? Koliko je njihova krivica što dokazi nisu bili toliko dobri da presuda ne bude upitna?

Zbog tereta ambicije Tužiteljstva koje se prije svega bavilo dokazivanjem zločinačkog poduhvata ostale su u drugom planu sudbine ubijenih, pljačke i spaljivanje sela. Suodgovornost Tužiteljstva za ishod u kom obitelji žrtava strepe od zaborava zločina nad nemoćnim starcima ne može se zanemariti.

Intervju vodio Dejan Kožul